

Det lille mørke lys

Pøesi. I Ursula K. Le Guins gendigtning af Laozis *Daodejing* fremstår den ældgamle kinesiske visdomsbog om vejen og vejens magt som et økopoetisk og anarkistisk læredigt til tiden.

ALEXANDER CÄRNERA
Skribent og forfatter, København.

« Enkelthed er vanskeligt fordi det kræver intet mindre end alting», skrev Emerson.¹ Det enkle er det komplekse som skal vikles ud, sagde den danske digter Per Højholt. Kan vi gå skridtet og videre og tale om en sammenhæng mellem den enkle tanke og den enkle levemåde? Hvor det med tiden går op for os, at der findes en mere sand måde at være i verden på, noget der er bedre end andet, at der måske også findes en vej, som kan beskrives med enkle ord og som de fleste af os, når vi sænker parademe, kan se værdien af? Ligesom vi med tiden spørger os selv om det er nødvendigt hele tiden at starte forfra?

Det var tanker som disse der kom til mig, efter at have læst Laozis visdomsbog *Daodejing*. En bog om vejen og vejens magt, her i den amerikanske forfatter Ursula K. Le Guins (1929–2018) gendigtning der nu er udgivet på dansk.² På én gang udtømmelig, frisk og eskelig er denne tekst. Hvor al bevægelse ligner en dans. En udeltagende deltagelse. Og mon ikke det er denne friskhed, denne spirende kraft, som har inspireret Le Guin i hendes egen skrivekunst siden hun første gang faldt over denne gamle tekst. Le Guins gendigtning udkom på engelsk i 1997, efter mange års studier i taoismen og Østens livsanskuelse.

I sin bog *Taoism – The Parting of the Way* fra 1958, nævner den amerikanske sinolog Holmes Welch en liste på godt og vel 35 engelske oversættelser af *Daodejing*. Ingen anden bog bortset fra Biblen, er blevet oversat lige så mange gange. Nærværende tekst er en gendigtning og dette gør en verdens til forskel. Skønhed og indsigt er forbundne. Skønheden ligger ikke i indholdet men i betydningen, skriver Le Guin i sin kommentar til bogen. Det vil sige, indholdet lader sig kun sige på én bestemt måde. Den der har forstået, har forstået det på en bestemt måde, og derfor måske netop forstået det. En særlig økonomi i sprogvalg og syntaks løfter teksten op på et niveau, hvor det som siges, selv indholdet, ikke længere fremstår som viden og moral, men som lysende indsigter om tingenes indretning.

Den danske oversætter Karsten Sand Iversen er lykkedes med at overføre Le Guins poetiske enkelhed, som var det selvindlysende sandheder. Når man sammenligner andre nyere danske oversættelser af *Daodejing* med Le Guins gendigtning, springer fraværet af personlige pronominer hos Le Guin i øjnene. Ingen sætninger indledes eller præges hos hende med 'jeg', 'du' eller 'man', sådan som det ofte er tilfældet i andre oversættelser.³ Som her:

Sand godhed
er som vand.
Vand er godt
til alt.
Det konkurrerer ikke.

Det løber lige
til de lave afskyelige steder
og finder derfor vejen.

I Le Guins syntaks og ordvalg hersker en ubrudt bevægelse mellem det den enkelte kan se og forstå og det som bevæger livets cyklus og den kosmologiske dynamik. Hvor vi i dag har svært ved at afsætte plads til de forudsætningsløse der ikke er givet med os selv, skriver Le Guin sig med denne gendigtning ind i en økopoetisk tradition, hvor pøesi, filosofi og kosmologi finder naturligt sammen. For hvad sker når der for politik og kunst ingen objekter findes, men kun hvad vi selv kan tænke om dem? Hvad sker når det lys, objekter og natur bliver overflødige eller helt og aldeles mister deres autoritet?

Svaret er at vi mister det dyrebare ved livet. Det handler om at slå øjnene op der hvor man er, at tage vare på de små ting, at tømme sit hjerte for at være helt åben, at vende tilbage til tingenes kilde og begyndelse, at opvæ dygtighed, blive hvor du er, afstå fra berømmelse og rigdom, fejre hverdagens under og mysterier, ikke at føre krig, ikke at koncentrere magt, ikke at håne. Poesien og tanken holder alt i bevægelse, gør alt levende og alt sårbart. Ordene selv sørger for at bygge bro mellem ting. Med ordene er man ikke længere klodsfremmed og jordfremmed, men ude blandt tingene.

I *Daodejing* er det som om verden får øje på sig selv indtastet af at beherske. Værket afstedkommer en slags etik der begynder med vores egen tilbagevækning, det at lade verden være (*wu-wei*), at vente, at lytte. En helt naturlig anarkisme lyser gennem Le Guins digtning, hvor det hører med til vejen ikke at være styret af konkurrence og fikseret på ejendom. Denne anarkisme er også til stede i Le Guins *Bæroposteorien om fiktion* (1988) og i flere af hendes utopiske romaner som *Malafrena* (1979), om lokalnarkismen, *Altid hjem* (1985), om et utopisk landsbysamfund, og science fiction-naturromanen *Større end riger og langsommere* (1971).

Som sin landsmand digteren og fritænkeren Ralph Waldo Emerson (1803–1882) var Le Guin revolutionær-anarkist af overbevisning og konservativ i forhold til naturens og livets egenrytme. Trods stor forskel i temperament gælder det for begge at livslysn og verdenssyn ikke er kunsten og kunstværket uvekkende. De to ting hænger sammen. Også digtere som T.S. Eliot, Walt Whitman, Inger Christensen, Louise Glück blandt flere havde dette perspektiv: Pøesi og litteratur er ikke kun til og tilfælde, men også kosmologisk indfældethed.

KINESISK TAOISME

Laozi blev født i Honan-provinsen i det nordlige Kina i det sjette århundrede for vores tid. Han arbejdede som arkivar for den centrale regering. I en høj alder drog han vest på og skrev *Daodejing*, en bog på fem tusind ord. Af de mange oversættelser der indtil nu har set dagens lys, har den læsende offentlighed ofte stået måbende overfor disse sætninger der virker som lynskud fra en anden verden. På én gang abstrakte og enkle, bygger disse tanke-digte bro mellem en bejaelse af nødvendigheden og den enkeltes befrielse.

Nok bliver *Daodejing* set som beslaglagt med taoismen, men som Holmes Welch anfører, er *Daodejing* sit eget tekstkorpus, mens taoismen som bevægelse er kendt for at inkorporere livsstile for hygiejne, diet, vejrtrækningsteknikker og en filosofisk skole for lærdom, hvor også aspekter af buddhismen med tiden vinder indpas. Men *Daodejing* sætter en ny standard, også i Kina. Hvor Konfutse (551–474 f.Kr.) i sin klassiske tekst *Analekterne* om kinesisk livsanskuelse beskriver vejen, *dao*, som en metode til at organisere riget og menneskelivet, et slags moralkodeks for menneskelivet i det hele taget, er Laozis *Daodejing* et filosofisk læredigt om verdens indretning og kosmologi.

Hvor Konfutse med almene refleksioner over grundlæggende principper og handlingsmaksimer ønsker at gribe ind i og forsøge at styre verdens gang, opstiller Laozi et ideal om ikke-handlen (*wu-wei*), hvor man fremfor ingenting at gøre, bestreber sig på at handle med den rette indstilling. Det er indstillingen og ikke handlingen i sig selv der har den afgørende indflydelse på andre og verden. Mildhed besjærer styrke, det bløde vand besjærer den hårde klippe. Fremfor Konfutses negative styring af menneskets lidenskabelige tilbøjeligheder og egoisme, vender Laozi tilbage til det oprindelige og det enkle. En nøgten beskrivelse af

Statue af Laozi i fjellet Maoshan nær Nanjing. FOTO: AMIR SHAFIN / SHUTTERSTOCK.

verdens indretning, dens årsager og virkninger, som vejen til hvordan vi bedst behæder os i verden.⁴

Daodejing rummer også beskrivelser af magten, men der er ikke tale om en håndbog i regeringskunst på samme måde som Sun Tzus *Krigskunsten*. *Daodejing* indeholder ingen konkrete anvisninger for den magtfulde, men fremviser snarere et mentalt rum, der opløser den besiddende magts attraktion til fordel for den sande menneskelige magt:

At kende andre mennesker er forstand,
at kende sig selv er visdom
At overvinde andre kræver styrke
at overvinde dig selv kræver storhed
Tilfredshed er rigdom.

VEJEN OG VEJENS KRAFT

Dao er verdens og tingenes oprindelse og mål. *Daodejing* er læren om den vej der leder til at realisere et liv i overensstemmelse med universets naturlige og bevægelige kraft. *Daodejing* behandler spørgsmål om metafysik, kosmologi, etik og politik. Den oprindelige betydning af ordet 'dao' er vejen. Andre betydninger henviser til den kosmiske orden, helheden, eller den rette handlemåde. Også ord som fornuft, logos, Gud, mening og harmoni, kan på skift været brugt i de forskellige oversættelser.⁵ For Laozi er dao al værens grundlag, på én gang navn og gennemstrømmer ting, mennesker og liv. Vejen og vejens magt er loven både for hvordan alt sker og for hvordan alt bør ske. Det som er og det som bør være, er identisk. *Daodejing* bevæger sig fra det nærmeste skridt til de fjerneste dybder og begynder med ordene:

Vejene du kan gå
er ikke den virkelige vej.
Navnet du kan sige
er ikke det virkelige navn.

Enkelhed og hvile står ikke i modsætning til bevægelse. Bevægelse eller forandring og samhed (identitet) eller hvile er sammensatte former af samme stof, der fremstiller sin drømmeagtige mangfoldighed. Dao bevæger, men i bevægelsen er der samtidig hvile. Bevægelsen er tilbagevendende. Alting passerer forbi, det gode og det onde, det rigtige og forkerte. Livsopfyldelsen ligger ikke i en stræben efter stadig nye mål, som gør livet til et øde, men i at gøre det man gør med omhu og størst mulig indlevelse og opmærksomhed.

Mens den gør sit arbejde
nævnes den ikke.
Mens den klæder og føder
de ti tusind ting
kræver den intet af dem
og beder dem ikke om noget.

Menneskelig magt kommer af at se sig selv i et større perspektiv:

Hold fast ved den store tanke
og hele verden vil komme til dig,
uskadelig, fredelig, afklaret.

AT FEJRE MYSTERIET

Vejene er hverken utilgængelig eller helt fremmed, men nærværende her og nu. Umærkeligt og lysende kan den erfares som den egentlige væren hos alt værende. Til stede i alle ting, hvorfra alting fødes, virker og forgår.

Se på det: intet at se.
Kald det farveløst
Lyt til det: intet at høre.
Grib ud efter det: intet at holde.
Kald det uhandgribeligt.

Le Guin kalder denne fejring af mysteriet for «anvendelsen af ikke»:

Udhulet bliver ler til en krukke.
Hvor krukken ikke er,
der er den nyttig.

Skår døre og vinduer ud
for at lave et værelse,
hvor værelset ikke er,
er der plads til dig.

Så udbyttet af det der er,
er i anvendelsen af det der ikke er.

Nordtopi får dog ikke tilhører det værende som en genstand i verden, lader dens kraft sig ikke bekæmpe. Dens enkelhed er dens styrke. Vejens kraft er i bestandig aktivitet, men udøver sit virke med diskret stilfærdighed uden at gøre noget. Skont dens kraft er større end alt andet, sætter den alle ting fri, som om alle ting er hvad

det er uden vejen og blot udgår fra sig selv. Derfor adlyder man dens magt som det mest naturlige:

Deres ærbødighed for Vejen
og lydhed mod dens magt
er utvungen og altid naturlig.

[...]
At følge vejen
er ikke at behøve opfyldelse.

Hvordan skal den enkelte da møde livets hårde realiteter: lidelse, meningsløshed, død? Taoismen vil sige at kun disse ting bliver problemer for os i Vesten, fordi man her ønsker at finde meningen med livet, mens man i Østen finder meningen i forbundethed med naturens naturlige forløb. Mens vi i Vesten har gjort naturen utilgængelig og abstrakt, til noget vi kun har adgang til gennem vores egne planer, former og forståelser, er man i taoismen indfældt i naturen med skærpet bevidsthed om livsrytmen af alt hvad der forgår, forsvinder, dør og vender tilbage.

Mere generelt kan vi sige at hvor Østens tradition kultiverer eksistentiel løsgørelse, forståelse og accept af nødvendigheden, er vi i Vesten vænnet til at opøje den enkeltes vilje og rettigheder. Overfor kristendommens inderliggjorte ærefrygt og tro på lidelse som vejen til frelse, betoner taoismen yderliggørelsens kraft, kraften til at gøre sig til en naturlig ting sammen med naturen og derigennem bære eksistensen. Set under denne synsvinkel om vejen (dao) taber forestillingen om individets egenvilje eller især dets selvtiltrækkelighed meget af sin vægt. Mens den vestlige psykologi går ud fra en spaltning i mennesket, er afgrunden i *Daodejing* snarere en ugrund. Den bevægelse og nødvendighed som hører med til det at lære at se tingene som de er. Afslæring bliver vejen til ny læring.

Sandhed i *Daodejing* er ikke realiseringen af et fjært mål, hvortil man skal nå hen, men den indstilling hvorved man får nye øjne at se med. Le Guin kalder det «at glemme det man har lært». Også den hellige skal glemme alt om helighed og egen klokskab. Welch nævner hvordan også de vigtigste indsigter i psykoanalyse opstår, når samtalerummet fyldes med tavshed og de sproglige knuder løses op.⁶ Ovenstående beskrevne forskelle er blot markør, tragedie, lidelse og tabs erfaringer er også en del af taoismen, men de har en anden form.

IKKE-HANDLEN OG MODSTAND

Sand magt er at følge vejen, ikke at udøve magt over andre. At regere er at lytte til vejen.

Hersk over et stort land
som du tilbereder en fisk.

Gør hvad du gør med koncentreret omhu. Indstillingen er alt. Denne ikke-handlen (*wu-wei*) vender blikket mod sig selv og sin egen handlekraft. Først når vi giver efter på forhåbninger om afkast, et indbringende, at verden skal belønne os, først da kan vi agere med ikke-handlen. Universet er ikke moralsk. Vores egen natur er en forlængelse af naturen og universet. De der handler naturligt, handler med medfølelse, ikke fordi de er gode samaritaner eller fordi de ønsker at handle moralsk rigtigt. Den der følger vejen, er ukunstlet og navnløs. For meget begær og for meget ambition trækker os væk fra udforskningen af os selv og dermed den rette indstilling. Laozi betoner igen og igen hvordan konformisme og konkurrence leder til aggression.

For at komme tilbage til vores natur skal vi kassere ikke kun ambitioner, men også færdigset moral om rigtigt og forkert. På denne måde baner *wu-wei* vejen for en naturlig medfølelse, det som kan bryde aggressionens onde cirkel. Det vil nu ser med krigen i Ukraine. Flere våben, øger aggressionen, som øger antallet af dødsfald, hvorved krigens negative konsekvenser spredt sig i tid og rum.

Hvor hæren marcherede
vokser torne og tidsler.
Efter krigen
kommer de dårlige høstår.

Til de ledere der i disse dage kaster mere ild på bålet, vil Laozi sige:

Styrke forstår at give efter.

Til de ledere der ønsker at fortsætte den øget vækst, produktion og brug af fossile brændstoffer, vil Laozi sige:

Når folk ikke frygter det der bør frygtes
er de i frygtelig fare
Få dem ikke til at leve i smalle huse,
tving dem ikke til at gøre dumt arbejde.

Opgaven lyder: Tag vare på de små ting:

Træet du ikke kan lægge armene om
voksende til af en ganske lille kimplante.
Det ni etager høje tårn rejser sig
af en bunke ler.
De ti tusind miles rejse
begynder under din fod.

Men de små ting er også komplekse ting, svære ting, der skal forstås og vikles ud:

Studér det svære mens det er næmt.
Gør store ting mens de er små.

VEJEN OG KOSMOLOGIEN

Vejene er alle tings ophav og bevægelse, forbundet med ikke-væren, ud, det element der integrerer det værende. Vores forestillinger om væren og intet, form og formøshed, siger noget væsentligt om vores forhold til naturen. Mens væren er det centrale spørgsmål i Vestens tænkning, handler Østens tænkning hovedsageligt om intet. Vesten sætter formen i første række. Siden Platon er formen den idé der former stoffets sande indhold. Det omvendte gør sig gældende i taoismen.

Den nulevende kinesiske filosof Yuk Hui har i sine skrifter, genåbnet spørgsmålet om teknologiens relation til taoismens kosmologi. Han gør opmærksom på at *qi* og *dao* rummer en forening af det moralske og det kosmiske, fundamentalt set en moralsk kosmologi. Mens man i Vesten, ikke mindst hos Kant, taler om moralens metafysik, en metafysisk udforskning af moralen, indeholder kinesisk taoisme en moralsk metafysik. Hvor moralen hos Kant udspringer af en mennesket iboende intuition, ifølge Hui, udspringer moral i kinesisk filosofi fra «erfaringen om det endeløse kosmos». Hui tilføjer: «Uendeliggjøring blir en betingelse for at 'tilstedeværelsen' (*Dasein*) skal kunne være endelig.» Han bemærker at dao ikke er en ting, endsigste et begreb. I *Ching*, «Forvandlingens bog», bliver dao beskrevet som «før form» mens *qi* er det som er «efter form».⁹

/...

Taoismen har ikke svaret på hvordan vi håndterer den nuværende økologiske katastrofe, men *Daodejings* opløsning af hierarkiet mellem stof og form, mellem bevægelse og hvile, rummer kimen til en teknologikritik. En kritik der for Hui er tæt forbundet med vores syn på kunstproduktion og håndværk. Han henviser her til den franske filosof og sinolog François Julliens læsning af *Daodejing*, hvor form ikke er hævet over materialets og stoffets egen bevægelse. I forhold til kunst og skabelse lægger eksempelvis det kinesiske maleri «ikke vægt på at gengive en form», men snarere at «oppløse forestillingen om form». Jullien viser her til kapitel 41 i *Daodejing*:

Det store kvadrat har ingen hjørner.
Det store kar er aldrig færdigt.
Den store tone kan knap høres.
Den store tanke kan ikke tænkes.

Ifølge Jullien henviser den første sætning til det kinesiske syn i hvilket det store billede ikke har en form. Netop maleriets måde at yde modstand mod representation, baner vejen for en forståelse, der bringer os ud over tingenes endelige karakter i retning af den stedsevarende bevægelse:

Tilbagevendende er Vejens bevægelse.
Svaghed er Vejens virkemåde.

Himmel og jord og de tusind ting
er født af væren.
Væren er født af ingenting.

Vejen (dao) er altings forandring samtidig med at den forbliver det samme:

Der er noget
som rummer alt.
før himmel og jord
er det.

Åh, det er stille, ulemgeligt,
helt alene, uforanderligt,
algennemtrængende
stedsevarende.

Jullien bemærker at vi i Vesten opfatter landskab som en «horisont», som noget vi «observerer», noget vi

«ser på», «et sted», en «ressource» for det visuelle øje. Landskabet er «derude». Med Julliens ord: «Landskabet er endt som en fold af os selv.»¹⁰ Og dermed også et frikort til rodfrit, forbrug og besiddelse. I Kina derimod opfatter man ikke landskabet som en blot «smuk horisont», en fold af os selv, men et udenfor der kan «befri» et syn, en tanke, en sanselig følelse. Naturen er en mulighed for en påvirkning af os selv, det som skaber en omvendning af det nære og det fjerne. Vi opdager at det udenfor er tættere på en indre verden, det som sætter denne verden i svingninger, i bevægelse, i spænding.

I kinesisk poesi og arkitektur er landskabet både «en følelse i bevægelse» og «en bevægelig følelse i landskabet», som han skriver. Landskab på kinesisk hedder Shan shui, der betyder bjerg-vand. I malerkunst, arkitektur og poesi er landskabet modulationer af spændkræfter såsom bjerg-vand, høj-lav, afstand-nærhed, flod-tinde.¹¹ Landskabet bliver en kondensering og fortætning for det at se og høre «vindens spil», «bjerget ved vandet», «Stiens løb om huset», altså vejen og vejens kraft, som både kan fylde én og gøre én tom.

Der findes ingen form som ikke er underkastet universets fundamentale lov: loven om altings forsvindning. Al form lever og dør hver dag. Italo Calvino betoner i sit sidste skrift om poetik, *Til det næste årtusind* (1985), at litteraturens og kunstens eneste mulighed for at repræsentere verden er «at kunne vise det der er forskelligt netop i dets forskellighed», det på én gang bevægelige og unikke uden at reducere det. I sit forsvar for lethed, hylder han «eftertænksomhedens lethed», der får let-sindigheden til at fremstå som tung og uigennemsigtig. Letheden derimod er forbundet med det subtile og skal ses i sammenhæng med hans andet princip om hurtighed.

Den hurtighed Calvino her taler om, er ikke vor tids «støjende, aggressive, trampende og døvende vitalitet», men den bevægelige kvalitet «som er rettet mod at forfølge tankeprocessernes lynsnare forløb, når de indfanger og sammenføjer punkter der er fjernt fra hinanden i tid og rum.»¹² Denne intellektuelle kvalitet synes at realisere sig som et «pludseligt lynnedslag», som insisterer på «tanke og poesiens maksimale koncentration».

Til at belyse denne hurtighed henviser Calvino til en fortælling om den kinesiske tegner Chuang-Tzu, som kongen ville have til at tegne en krabbe. Tegneren sagde til kongen at han havde behov for fem år og en villa med tolv tjener. Da de fem år var gået og Chuang-Tzu end ikke var begyndt på tegningen, bad han kongen om fem

nye år med de samme betingelser. «Da der var gået ti år, tog Chuang-Tzu penslen og på ét øjeblik og med et eneste penselstrøg tegnede han en krabbe, den mest fuldkomne man nogensinde havde set.»

Fortællingen er et eksempel på ikke kun den skabende kraft, men også den i taoismen iboende bestræbelse på at forminske tyngdens ødelæggende indvirkning på livet. At kun den levende og bevægelige intelligens kan undslippe tyngdens og tvangens forbandelse. Heraf også forklaringen på hvorfor *Daodejing* er imod forbud og magtens fortsatte indskrænkning af de menneskelige livsformer. I poesiens styrke mødes nøjagtighed (ekskathed) og ubestemthed. Den rette brug af sproget indebærer diskretion. Processen er lige så vigtig som fuldbyrdelsen.

Det der søger at skrumpes
skal først være vokset
det der søger svaghed,
var bestemt stærkt.
Det der søger sin undergang,
skal først være steget;
det der søger at tage,
har bestemt givet.

Det kaldes det lille mørke lys:
de bløde, de svage sejrer
over de hårde, de stærke.

© norske LMD

- 1 Ralph Waldo Emerson, *Naturen og andre essays*. Spektators grafarbejde, på dansk ved Liffe Birkested, København, 1963.
- 2 Ursula K. Le Guin, *Laotzi Daodejing*. En bog om vejen og vejens magt. Forlaget Virkeligt, København, 2023. Alle citater fra *Daodejing* er fra denne udgave.
- 3 Se Paul Andersen, *Daodejing*. Bogen om vejen og magten. Samleren bogklub, København, 1993, og Lars Rasmussen, *Vejens Ø Kraften*. Den kinesiske vidensbog Doo de jing. Det Poetiske Bureau, København, 2007.
- 4 Om forskellen på Konfucius og Laotzi følger jeg kinesologer Paul Andersen og dermed indledning til *Daodejing*. Bogen om vejen og magten, se oven.
- 5 Holmes Welch nævner disse forskelle i *Taoism: The Parting of the Way*, Methuen and Co., London, 1958.
- 6 Holmes Welch, *Taoism: The Parting of the Way*, se oven.
- 7 Qi har flere betydninger, men henviser til det som skes: Grundtanken er «en streben for at forene det himmelske og det menneskelige». I for eksempel et ritual eller i kunsten vil qi være en fræsning af verdensopstanden. Se Yik Hui, *Håndbogsnoter*, oversat af Anders Danter, Eksistera forlag, Oslo, 2022.
- 8 Yik Hui, *Håndbogsnoter*, se oven.
- 9 I *Daodejing* er en kinesisk spådomsbog skrevet for 2000 år siden.
- 10 François Jullien, *Living off Landscape. Or, the Unthought of in Reason*, Rowman & Littlefield International, Lanham (Maryland) 2016.
- 11 Eksemplere her er hentet fra Hugo Marcus, *Den sådage Livskunst og billedkunst i det gamle Kina*, Spektrum, København, 1995.
- 12 Italo Calvino, *Til det næste årtusind*, på dansk ved Lene Waage Petersen, Tiderne skifter, København, 1985.

Norsk landskap. 1909. Olje på papp.
42,7 × 47,2 cm. Estisk kunstmuseum

Norsk landskap. 1909. Olje på lerret. 67,5 × 95 cm.
Estisk kunstmuseum

Norsk landskap. 1908–1910. Olje på papir. 25,4 × 33,2 cm.
Enn Kunilas kunstsamling

Vi søker malerier av Konrad Mägi

KONRAD MÄGI (1878–1925) er Estlands mest betydningsfulle kunstmaler og i perioden 1908 til 1910 bodde han i Norge. Hans kunst er internasjonalt anerkjent og har vært utstilt i en rekke europeiske land.

Mange av verkene Mägi skapte i Norge er sporløst forsvunnet. Han oppholdt seg hovedsakelig i Oslo og omegn, og malte også i Eidskog. Mägi malte i hovedsak landskapsmalerier: fjell, myrer, skoger. I tillegg malte han noen portretter. Han signerte arbeidene sine som «KM» eller «KMägi», men det hendte også at han unnlot å signere bildene.

Konrad Mägi-stiftelsen ønsker å komme i kontakt med alle som kan være i besiddelse av Konrad Mägi-malerier: info@konradmagi.ee. Vi ber om at du sender et foto av maleriet, så vil vi i fellesskap prøve å få klarhet i om maleriet kan tilhøre kunstnerskapet til en av Europas fremragende modernister, Konrad Mägi. Mer om Konrad Mägis liv og verk kan du lese på www.konradmagi.ee.

TARAN PRESENTERER

BAZ LUHRMANN'S
REVOLUTIONARY FILM COMES TO LIFE

TRUTH | BEAUTY | FREEDOM | LOVE

MOULIN ROUGE!

THE MUSICAL!

THE NORDISKA PRODUCTION

NORSK DIALOG - SANGENE SYNGES PÅ ENGLISK

HEIDI RUUD ELLINGSEN
Satine

SONDRE LERCHE
Christian

ANNA-LISA KUMOJI
La Chocolat

HANS MARIUS HOFF MITTET
The Duke

JAN MARTIN JOHNSEN
Toulouse-Lautrec

NORGESPREMIERE 30. AUGUST PÅ CHATEAU NEUF I OSLO!

BILLETTER PÅ TICKETMASTER.NO

taran ticketmaster SHOWPAKKER.NO

Production licensed by Global Creatures. Moulin Rouge © is a registered trademark of Moulin Rouge.